

Pınarın Başında Testin Var İmiş

— sahara · 05 Ocak 2024

Kemal Tahir, Köyün Kamburu romanında roman kahramanlarından Çalık Kerim şöyle der: “Samanlık köy yerinin cennet bahçesidir...” Kemal Tahir’e saygılarımı sunarak belirteyim ben ünlü yazarımız gibi samanlıkların seyran olduğu ince konulara girmeyeceğim. Sadece köy yaşantısından bizlere yadigâr kalan daha çok köyü, köy çeşmelerini içeren çeşme türkülerini anımsayalım istedim. Yarenlik edelim. Geçmişimizin altın değerindeki hazinelerini bir bir görelim gücümüzün yettiğince.

Yüzyılların ötesinden Miletli Thales, “Halkın türkülerini yaratanlar kanunları yapanlardan daha güçlüdür.” diyerek türkülerin ne kadar güçlü olduğunu vurgular. Ve bizden Anadolu’nun Yanık Tezenesi Neşet Ertaş ustamız da: “Nerede türkü söyleyen görürsen korkma yanına otur. Çünkü kötü insanları türkülerini yoktur.” Diyerek türkü söyleyenlerin iyi insanlar olduğunu anlatır tadına doyum olmayan sohbetlerinde...

Türküler güzellikleri anımsatır bana, bizlere. Öğretmenlerimin hepsinin gönlümde unutulmaz yerleri var. Fakat ilkokul öğretmenim bir farklıydı benim neslimde. Güldüğünde yüzünde nadide güller açardı adeta. Hepimiz çok severdik öğretmenimizi. Bizlere şarkı ve türküler öğretirdi. Şu iki türküyü ne zaman dinlesen sevgili ilkokul öğretmenimi anımsar boğazım düğümlenir, gözlerim yaşarır.

“Hey hey...

Yar yar yar yar yar aman./Yaz gelince öter durna,
Leylim leylim leylim aman./Çayırdı buldun beni
Ellere verdin beni /Kendine aldın beni/ Sineme sardın beni.

Ve: Yeşil ördek gibi daldım göllere

Sen düşürdün beni dilden dillere/ Başım alıp gitsem gurbet ellere/ Ne sen beni unut, ne de ben seni.”

Güler yüzü ve ruhumuza sevgi aşlayan güzel sesiyle öğretmenimiz yaşamın tanımsız zevkini tattırırdı biz öğrencilerine. Okulu, arkadaşlarımı, kitapları bir başka tutkuyla sevdim. Her gün okula tutkuyla koşar ruhumda oluşan dostluk duygusu kalbimde sürekli yaşardı. Pınarlar çağlardı ve hep çağlayacak. Güzel halk türkülerine esin kaynağı olarak.

Yine bir pınar türküsü :

“Pınarın başında destin varımış

A gız senin benden başka dostun varımış/ Beni öldürmeye kastın varımış.

Söyle yârim söyle ayrılık günü/ Söyle gelin söyle muhabbet sonu”

Türküyü yakan genç yasak aşkı gelinden belli ki, ışık alamamış. Kim bilir Kerem gibi yanmış ya da Mecnun gibi çöllere mi düşmüş? Bilinmez.

Yaşamımızın vaz geçilmezidir yılların yaşanmışlıklarından süzülüp gelen pınarlar duruluğundaki türkülerimiz. Köy yaşantısında gençlerin buluşma yerleriydi çeşme başları. Sevdiceğini özleyen tazeler ellerine geçirdikleri kaplarla çeşmelerin yoluna revan olurdu. Mavi gökyüzü, çeşmelerin patika yolları tanıktır böylesi hoş yolculuklara. Suyolunda kalplerin göğüslere sığmamasına ve nabızların ritminin artmasına... Sular, çeşmelerle ölümsüzleşen türküler biter mi? Bitmez elbet:

“Yaylanın soğuk suyu deldi bağrımı deldi.

Üç günlük gelin iken bana selamı geldi.” Geleneklerin zorladığı sevenleri sevmeyenlere verme uygulamasının acı dramı. Acı bir aşk öyküsünün türküleştirmiş sonucu. “Yaşadığıyla değil, kalbindekiyle ölür insan.” Derler. Büyük olasılıkla iki sevgili bu sözü doğrularcasına yaşadı. Ya da Yeşilçam filmlerine konu olacak biçimde serüvenlere kulaç açtılar.

Ya! Şu türkünün betimlediği coşkulu duygular kaç öykü ya da romanda anlatılabilir. Ak gerdanın altında çiftte benler, kınalı parmaklar, beyaz eller...

Binbir Gece Masalları’ndan betimlenen dilberler gibi dilber elbette yolcuyu yolunda eylese kim ne diye bilir bu eylemeye?!

“ Denizin dibinde Hatcem demirden evler Ak gerdanın altında da çiftedir benler O kınalı parmaklar da o beyazlar yolcuyu yolundan eyleyen dilber.”

Tüm türküler anonim değildir. Çeşme başındaki Cennet’ten yeryüzüne inip kaplarına su dolduran hurileri gören Karacaoğlan böylesi sahne karşısında duyarsız kalamaz. Gönlü ak köpüklü çaylar gibi coşar. Fakat mahzundur ünlü halk ozanımız. Aklaşan sakalı yaşını ele verir ve şu ölümsüz dizeleri söyler. “Karac’oğlan der ki n'olup n'olayım Akan sularınan ben de geleyim Sakal seni makkabınan yolayım Bir kız bana emmi dedi neyleyim.”

Günümüzde, köy pınar başlarının, pınarlara giden patika yolların tanık olduğu sevdalar; gençlerin karşılıklı bakışması tarih oldu. Bizlere de o geçen yıllardan geriye:

“Şairim, zifiri karanlıkta da gelse şiirin hası

Ayak seslerinden tanırım.

Nerde bir köy türküsü duysam

Şairliğimden utanırım.” diyerek ünlü şairimiz Bedri Rahmi Eyüpođlu’nun da hakkını teslim ettiği güzellikte türküler kaldı yadigâr. Ne yapılırsa yapılsa, yıllar su gibi akıyor, “türküler susmuyor, halaylar sürüyor.” Yine de bu güzel topraklarda...